

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
ІМ. Б.Д. ГАВРИЛИШИНА**

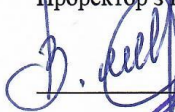
ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор
ІННІМВ ім. Б.Д. Гаврилишина

Людмила ГАВРИЛЮК-ЕНСЕН
«» 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ
«» 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни**

«ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»

Ступінь вищої освіти - бакалавр

Галузь знань - С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Спеціальність – С3 Міжнародні відносини

Освітньо-професійна програма – «Міжнародні відносини»

кафедра міжнародних відносин та дипломатії

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	1	II	30	30	4	8	48	120	II

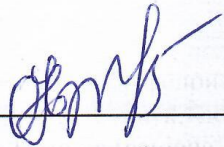
Тернопіль - ЗУНУ, 2025

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини спеціальності СЗ «Міжнародні відносини», затвердженої Вченою Радою ЗУНУ (протокол № 8 від 26.06.2025 р.)

Робочу програму розробили д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин та дипломатії Тулай Оксана Іванівна та канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин та дипломатії Карпишин Наталія Іванівна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин та дипломатії, протокол № 1 від 27 серпня 2025 року

Завідувач кафедри
міжнародних відносин та дипломатії
д-р екон. наук, професор, Тулай О. І.

Гарант ОПП «Міжнародні відносини»
д-р іст. наук, професор Дацків І. Б.

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ ОК «ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»

1. ОПИС ОК

ОК «Основи сталого розвитку»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика ОК
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань – С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини	Статус ОК – обов’язкова Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 5	Спеціальність – СЗ Міжнародні відносини	Рік підготовки: – 1 курс Семестр – II
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції – 30 год. Практичні заняття – 30 год.
Загальна кількість годин – 120 год.		Самостійна робота – 48 год. Тренінг – 8 год. Індивідуальна робота – 4 год.
Тижневих годин – 8 год. з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання ОК «Основи сталого розвитку»

2.1. Освітня компонента «Основи сталого розвитку» є обов’язковою у циклі професійної підготовки бакалавра за освітньою програмою «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Метою освітньої компоненти є формування цілісного уявлення про напрями розвитку цивілізації та шляхи гармонійного поєднання екологічних, економічних і соціальних аспектів діяльності людини. У ході навчання здобувачі отримають знання про особливості переходу України та країн ЄС до моделі сталого розвитку (зміна підходів до природокористування; перехід на інтенсивні типи виробництва із застосуванням сучасних екологічно безпечних технологій; формування нової демографічної політики, орієнтованої на відтворення населення), а також про розширення можливостей міжнародної співпраці у цій сфері.

Завдання освітньої компоненти:

- вивчення особливостей формування концепції сталого розвитку;
- удосконалення умінь та навичок щодо моніторингу виконання Цілей сталого розвитку;
- вивчення соціальної, економічної та екологічної складової сталого розвитку та механізмів їх взаємодії;
- усвідомлення ролі та значення фахівця-міжнародника у сфері реалізації стратегій сталого розвитку

2.2. Найменування та опис компетентностей, формування яких забезпечує освітня компонента

ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

2.3. Результати навчання:

РН09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН17. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.

3. ПРОГРАМА ОК «ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»

Змістовий модуль 1. Зasadничі умови сталого розвитку

Тема 1. Генезис концепції сталого розвитку

Причини виникнення концепції сталого розвитку. Криза цивілізації. Глобалізація як чинник появи та поширення ідей сталого розвитку. Наслідки глобалізації та глобальні проблеми. Глобальна екологічна криза. Зміна клімату і глобальне потепління.

Зміст поняття та принципи сталого розвитку. Складові сталого розвитку: економічна, соціальна та екологічна. Класифікація принципів сталого розвитку.

Еволюція концепції сталого розвитку. Етапи формування концепції сталого розвитку

Тема 2. Міжнародне законодавство з питань сталого розвитку

Хронологія прийняття міжнародних документів зі сталого розвитку. Положення Стокгольмської декларації 1972 року.

Доповідь Брундтланд та перші концептуальні засади сталого розвитку. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (1992 р.)

Саміт Землі. Ріо-де-Жанейро (1992 р.) та прийняття Порядку денного на XXI століття (Agenda-21). Кіотський протокол та його умови.

Цілі розвитку тисячоліття в Декларації тисячоліття ООН 2000 року. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року. 17 Цілей сталого розвитку.

Прийняття Паризької угоди.

Тема 3. Цілі сталого розвитку

Еволюція визначення Цілей сталого розвитку. Цілі сталого розвитку до 2030 року: факти і завдання.

Характеристика 17 Цілей сталого розвитку на період до 2030 року (формулювання цілей подано у спрощеному вигляді): 1) подолання бідності; 2) ліквідація голоду; 3) забезпечення здоров'я і благополуччя; 4) забезпечення якісної освіти; 5) гендерна рівність; 6) чиста вода і санітарія; 7) недорога і чиста енергія; 8) забезпечення сталого економічного зростання і гідної роботи; 9) створення необхідної інфраструктури; 10) зниження нерівності в країнах; 11) створення сталих міст; 12) забезпечення моделей сталого споживання і виробництва; 13) запобігання зміні клімату; 14) збереження морських екосистем; 15) забезпечення цілісності екосистем суші; 16) забезпечення миру, право-суддя та ефективних громадських інститутів; 17) посилення партнерства в інтересах сталого розвитку.

Аналіз стану реалізації цілей сталого розвитку у Звіті ООН про цілі сталого розвитку.

Тема 4. Роль міжнародних організацій у забезпеченні сталого розвитку

Провідна роль ООН у реалізації концепції сталого розвитку. Програма ООН з довкілля (ЮНЕП) – United Nations Environment Programme (UNEP). Фонд довкілля. Програма розвитку ООН (ПРООН) – United Nations Development Program (UNDP).

Спеціальні фонди і програми зі сталого розвитку – управління у справах біженців; Фонд розвитку для жінок (ЮНІФЕМ); Фонд у галузі народонаселення (ЮНФПА); Бюро допомоги в разі

стихійного лиха (ЮНДРО); Всесвітня продовольча програма (ВПП) та ін.

Світова організація торгівлі та її діяльність у сфері сталого розвитку. Роль МВФ у досягненні цілей сталого розвитку.

Цілі сталого розвитку Світового банку. Міжнародна організація сталого розвитку (IOSD).

Змістовий модуль 2. Складові сталого розвитку та їх реалізація в країнах ЄС та Україні

Тема 5. Сталий економічний розвиток

Еволюція економічного зростання. Вплив демографічних показників на економічне зростання. Динаміка зростання чисельності населення на планеті. Динаміка середньої тривалості життя у світі. Промислова революція та її вплив на розвиток концепції сталого розвитку. Показники економічного розвитку країн світу. Глобальний ВВП: динаміка, структура і ріст. Типи економічного зростання. Країни-технологічні лідери та країни-наслідувачі. Особливості економічного сталого розвитку країн.

Тема 6. Екологічна складова сталого розвитку

Глобальні екологічні кризи. Глобальне виснаження природних ресурсів. Глобальне забруднення довкілля. Екологічні межі планети. Критичні напрямки глобального впливу людської діяльності на планету.

Глобальні зміни клімату або глобальне потепління. Поняття парникових газів та парникового ефекту. Закиснення Світового океану. Руйнування озонового шару. Забруднення довкілля сполуками азоту і фосфору. Проблема забезпечення прісною водою. Інтенсивне використання та зміна ґрунтового покриву планети. Проблема втрати біорізноманіття. Хімічне та аерозольне забруднення атмосферного повітря. Хімічне забруднення та проблема забруднення планети пластиком.

Принципи функціонування екологічної економіки.

Тема 7. Соціальна складова сталого розвитку

Зміст понять «соціальний сталий розвиток», «людський розвиток», «сталий людський розвиток». Людський розвиток та методи його вимірювання. Індекс людського розвитку та його складові: рівень життя; рівень грамотності населення; очікувана тривалість життя. Види нерівності: соціальної економічної.

Подолання бідності - перша ціль сталого розвитку (Ціль 1). Здоров'я, тривалість життя і сталий розвиток (Ціль 3). Науковий і освітній вимір сталого розвитку (Ціль 4). Переорієнтація освіти на принципи сталого розвитку.

Характеристика показників активності населення: рівня бідності та соціального відчуження; рівня охоплення освіти; показників охорони здоров'я; розвиток інформаційного суспільства, збереження культурної спадщини.

Тема 8. Індикатори сталого розвитку

Підходи при розробці індикаторів сталого розвитку. Система індикаторів сталого розвитку: економічні, екологічні та соціальні.

Індикатор сталого розвитку (Index of Sustainable Development).

Базові економічні індикатори. Агреговані (інтегральні) індекси, що поєднують економічні, екологічні та соціальні показники. Справжній індикатор прогресу (Genuine Progress Indicator / GPI)

Основні базові екологічні індикатори. Екологічний слід (ecological footprint)

Базові соціальні індикатори. Індекс розвитку людського потенціалу як інтегральний індикатор сталого розвитку.

Тема 9. Сталий розвиток країн ЄС

Стратегічний підхід до сталого розвитку в країн Європи. Роль держави у забезпеченні сталого розвитку.

Історія прийняття стратегій сталого розвитку в країнах Європи. Стратегія сталого розвитку ЄС. Напрями стратегії. Підходи щодо стратегічного планування сталого розвитку.

Суб'єкти реалізації політики сталого розвитку у Європейському Союзі. Інституційна база

сталого розвитку деяких країн ЄС

Моніторинг досягнення ЦСР в країнах ЄС. Структура звіту Europe Sustainable Development Report.

Тема 10. Реалізація принципів концепції сталого розвитку в Україні у довоєнний період та під час війни

Процес розробки цілей сталого розвитку в Україні до 2030 року. Цілі сталого розвитку, адаптовані для України (2015–2030 роки). Національне законодавство в сфері сталого розвитку в Україні. Напрями забезпечення стратегічних цілей сталого розвитку в Україні.

Індикатори сталого розвитку в Україні. Вплив військових дій на сталий розвиток. Повоєнне відновлення України у контексті сталого розвитку.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Самостій на робота	Індивіду альна робота	Тренінг	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Засадничі умови сталого розвитку						
Тема 1. Генезис концепції сталого розвитку	2	2	4	1	4	Поточне опитування
Тема 2. Міжнародне законодавство з питань сталого розвитку	2	2	4			Поточне опитування
Тема 3. Цілі сталого розвитку	2	2	4			Групові завдання
Тема 4. Роль міжнародних організації у забезпеченні сталого розвитку	2	2	4			Групові завдання
Змістовий модуль 2. Складові сталого розвитку та їх реалізація в ЄС та Україні						
Тема 5. Сталий економічний розвиток	4	4	4	3	4	Групові завдання
Тема 6. Екологічна складова сталого Розвитку	4	4	4			Групові завдання
Тема 7. Соціальна складова сталого розвитку	4	4	4			Поточне опитування
Тема 8. Індикатори сталого розвитку	2	2	4			Поточне опитування
Тема 9. Сталий розвиток країн ЄС	4	4	4			Поточне Опитування
Тема 10. Реалізація принципів концепції сталого розвитку в Україні у довоєнний період та під час війни	4	4	4			Поточне Опитування
Разом	30	30	48	4	8	

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Зasadничі умови сталого розвитку

Тема 1. Генезис концепції сталого розвитку

Мета: знати історію та причини виникнення концепції сталого розвитку; вивчити зміст та принципи сталого розвитку.

Питання для обговорення:

1. Причини виникнення ідеї сталого розвитку
2. Поняття глобалізації та виникнення глобальних проблем
3. Глобальна екологічна криза та її наслідки
4. Зміст поняття та принципи сталого розвитку
5. Методологічні засади сталого розвитку

Тема 2. Міжнародне законодавство з питань сталого розвитку

Мета: знати основні міжнародні акти і зміст положень міжнародного законодавства у сфері сталого розвитку.

Питання для обговорення:

1. Стокгольмська декларація 1972 року.
2. Доповідь Брундтланд і перші концептуальні засади сталого розвитку
3. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (1992 р.)
4. Порядок денний на XXI століття (Agenda 21). Саміт Землі. Ріо-де-Жанейро (1992 р.)
5. Кіотський протокол
6. Декларація тисячоліття ООН
7. Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року
8. Паризька угода

Тема 3. Цілі сталого розвитку

Мета: розуміння завдань та цілей сталого розвитку, аналіз стану реалізації цілей сталого розвитку у Звіті ООН.

Питання для обговорення:

1. Еволюція визначення цілей сталого розвитку.
2. Цілі сталого розвитку до 2030 року: факти і завдання.
3. Характеристика цілей сталого розвитку.
4. Аналіз стану реалізації цілей сталого розвитку у Звіті ООН про цілі сталого розвитку.
5. Проблеми реалізації сталого розвитку.

Тема 4. Роль міжнародних організацій у забезпеченні сталого розвитку

Мета: розуміння ролі та функцій міжнародних інституцій у досягненні цілей сталого розвитку, характеристика їх діяльності.

Питання для обговорення:

1. Роль ООН у реалізації концепції сталого розвитку.
2. Значення програми ЮНЕП (United Nations Environment Programme) та Фонду довкілля.
3. Характеристика діяльності програми розвитку ООН (ПРООН) (United Nations Development Program) (UNDP) у сфері сталого розвитку.
4. Діяльність спеціальних фондів і програм зі сталого розвитку.
5. Світова організація торгівлі та її діяльність у сфері сталого розвитку.
6. Роль МВФ у досягненні цілей сталого розвитку.
7. Цілі сталого розвитку Світового банку.
8. Міжнародна організація сталого розвитку (IOSD) та її діяльність.

Змістовий модуль 2. Складові сталого розвитку та їх реалізація в ЄС та Україні

Тема 5. Сталий економічний розвиток

Мета: з'ясувати зміст та фактори сталого економічного зростання, вміти оцінювати показники економічного розвитку країн та типи економічного зростання.

Питання для обговорення

1. Глобальний ВВП: динаміка і структура. Показники економічного розвитку країн світу.
2. Еволюція економічного зростання.
3. Типи економічного зростання.
4. Особливості сталого розвитку економічно розвинутих країн.
5. Проблеми сталого розвитку економіки в країнах, що розвиваються.
6. Принципи функціонування екологічної економіки.

Тема 6. Екологічна складова сталого розвитку

Мета: з'ясувати причин виникнення екологічних криз та глобальні проблеми в сфері екології

Питання для обговорення:

1. Глобальні екологічні ризики.
2. Межі природних ресурсів планети.
3. Глобальні зміни клімату, або глобальне потепління.
4. Закиснення Світового океану.
5. Руйнування озонового шару.
6. Забруднення довкілля сполуками азоту і фосфору.
7. Проблема забезпечення прісною водою.
8. Інтенсивне використання та зміна ґрунтового покриву планети.
9. Втрата біорізноманіття.
10. Хімічне та аерозольне забруднення атмосферного повітря.
11. Хімічне забруднення.
12. Проблема забруднення пластиком.

Тема 7. Соціальна складова сталого розвитку

Мета: з'ясувати зміст поняття «людський розвиток», вивчити концепцію людського розвитку, характеристика соціальних індикаторів.

Питання для обговорення

1. Соціальна складова як компонент сталого розвитку.
2. Поняття людського розвитку, методи його вимірювання.
3. Види нерівності та людський розвиток.
4. Здоров'я, тривалість життя і людський розвиток.
5. Освіта і людський розвиток.
6. Людський розвиток і гендерна політика.

Тема 8. Індикатори сталого розвитку

Мета: з'ясувати підходи при розробці індикаторів; розуміння економічних, екологічних та соціальних індикаторів.

Питання для обговорення:

1. Система індикаторів сталого розвитку.
2. Індикатор сталого розвитку (Index of Sustainable Development).
3. Базові економічні індикатори.
4. Основні екологічні індикатори.
5. Поняття екологічного сліду (ecological footprint).
6. Базові соціальні індикатори.
7. Індекс розвитку людського потенціалу як інтегральний індикатор сталого розвитку.

Тема 9. Сталий розвиток країн ЄС

Мета: вивчити методику та індикатори оцінки сталого розвитку у країнах ЄС.

Питання для обговорення

1. Роль держави у забезпеченні сталого розвитку.
2. Стратегія сталого розвитку в країнах Європи.

3. Суб'єкти реалізації політики сталого розвитку у Європейському Союзі.
4. Моніторинг досягнення ЦСР в країнах ЄС (згідно звіту Europe Sustainable Development Report).

Тема 10. Реалізація принципів концепції сталого розвитку в Україні у довоєнний та під час війни

Мета: дослідити вітчизняне законодавство з питань сталого розвитку, проаналізувати особливості реалізації цілей сталого розвитку в Україні у довоєнний період, оцінити вплив військових дій на сталий розвиток, провести моніторинг індикаторів сталого розвитку в Україні.

Питання для обговорення:

1. Цілі сталого розвитку в Україні до 2030 року
2. Моніторинг реалізації цілей сталого розвитку в Україні
3. Напрями забезпечення стратегічних цілей сталого розвитку в Україні
4. Особливості реалізації цілей сталого розвитку в Україні у довоєнний період.
5. Вплив військових дій на сталий розвиток.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Виконання самостійної роботи починається з вибору теми дослідження.

Здобувачам надається можливість самостійно обрати тему з проблематики, визначеної викладачем або запропонувати власну тему (після узгодження з викладачем).

Результати самостійної роботи оформляються у формі презентації.

Загальний обсяг презентації не повинен перевищувати 25 слайдів.

Структура презентації включає: титульний слайд; план; вступ (необхідно обґрунтувати актуальність обраної теми та її значимість); основну частину (розкривається сутність обраної теми; обов'язково окремими питаннями виділяються проблемні та дискусійні аспекти дослідження); висновки; список використаних джерел (повинен бути оформлений відповідно до встановлених вимог і складатися не менше, ніж із 10–15 літературних джерел).

Теми для самостійної роботи:

1. Бідність у сучасному світі та шляхи її викорінювання.
2. Вплив навколишнього середовища на якість життя та здоров'я людей.
3. Глобалізація як чинник появи та поширення ідей сталого розвитку.
4. Громада, влада, бізнес: роль у сталому розвитку суспільства
5. Гендерні проблеми: витоки та сучасний стан.
6. Екологічна складова сталого розвитку суспільства.
7. Екологічні проблеми у стратегії національної безпеки.
8. Забезпечення якісною питною водою як глобальна проблема.
9. Збереження екосистем як глобальна проблема
10. Значення поінформованості населення з питань сталого розвитку.
11. Напрями екологічно збалансованого розвитку в Україні.
12. небезпека глобального потепління та шляхи її зменшення.
13. Освіта як складова сталого людського розвитку.
14. Основні екологічні проблеми сучасного світу.
15. Основні напрями переорієнтації освіти на сталий розвиток.
16. Основні причини невдач у реалізації концепції сталого розвитку та досягненні Цілей розвитку тисячоліття.
17. Основні шляхи і засоби ефективного інформування населення з питань сталого розвитку.
18. Особливості сталого розвитку для країн, що розвиваються (за вибором).
19. Особливості сталого розвитку розвинених країн (за вибором).
20. Підвищення освіченості населення як фактор сталого розвитку суспільства.
21. Причини та наслідки забруднення атмосфери.
22. Пріоритети розвитку збалансованого у трикутнику «соціум – екологія – економіка»
23. Проблема спустелювання у сучасному світі та шляхи її розв'язання.
24. Співпраця України і ЄС в сфері сталого розвитку
25. Сталий розвиток суспільства: глобальний, регіональний, національний та місцевий

аспекти (за вибором).

26. Шляхи подолання соціальної нерівності у глобалізованому світі.
27. Поняття та принципи сталого розвитку: глобальний і європейський контекст.
28. Цілі сталого розвитку ООН та їх значення для ЄС та України.
29. Баланс між економічними, соціальними та екологічними вимірами сталого розвитку.
30. Роль освіти в реалізації Цілей сталого розвитку: європейський досвід та перспективи для України.
31. Соціальне забезпечення та захист вразливих груп: практика ЄС і можливості її застосування в Україні.
32. Гендерна рівність як складова сталого розвитку: європейські стандарти та українські реалії.
33. Перехід до «зеленої» економіки: Європейський зелений курс і стратегія України.
34. Відновлення економіки України після війни крізь призму сталого розвитку.
35. Інновації та цифровізація як чинники сталого розвитку.
36. Екологічно безпечні технології та їхнє впровадження в ЄС і в Україні.
37. Відновлення довкілля України після воєнних руйнувань.
38. Розширення можливостей міжнародного співробітництва у сфері сталого розвитку.
39. Україна на шляху до ЄС: інтеграція у політики сталого розвитку.
40. Європейський Союз як простір соціальної згуртованості та сталого розвитку.

7. ТРЕНІНГ

Проведення ділової гри з проблематики сталого розвитку.

Оцінювання здобувачів відбувається за участь у підготовці та презентації командного проєкту (3-4 особи).

Мета гри: Ситуаційна гра спрямована на усвідомлення обмежень, з якими стикається людство, усвідомлення взаємопов'язаності Цілей сталого розвитку та знаходження креативних рішень задля розв'язання глобальних проблем.

Гра складається з декількох основних етапів:

Етап 1. Учасники розподіляються на декілька команд. У кожній команді буде однакове завдання. Але працюють вони окремо, в різних кутах залу. Видається узагальнене завдання

Учасники вирушають на космічному кораблі в космос на 100 років. На кожному кораблі перебуває 100 осіб, і через 100 років також має повернутися 100 осіб.

Команди обдумують устрій життя на кораблі, основні ідеї подають схематично на ватмані.

Етап 2. Після обговорення видається додаткове завдання, відповідно до якого команди мають скоригувати свої попередні напрацювання.

Додаткові умови

- на космічному кораблі спостерігається підвищення рівня CO₂;
- на кораблі природні ресурси швидко виснажуються;
- на кораблі виявлено значні запаси сирої нафти;
- деякі люди на кораблі ВІЛ+;
- керівництво космічного корабля корумповане.

Етап 3. Команди по черзі презентують свої напрацювання. Відповідають на уточнювальні запитання інших команд. У кожній команді має бути «своє» рішення окреслених проблем.

Викладач узагальнює всі ідеї і доводить командам бачення стосовно Цілей сталого розвитку. Наголошує на тому, що «космічний корабель» є прототипом планети Земля, де також обмежені природні ресурси, є проблема зростання населення, підвищується рівень викидів парникових газів тощо.

Очікувані результати. У процесі ситуаційної гри учасники мають зрозуміти, що це не просто гіпотетичний космічний корабель, а – модель планети Земля. Мають порівняти обмеження, запропоновані у грі як додаткові умови, з Цілями сталого розвитку. Мають розкрити свою креативність, і під час брейнстормінгу дійти одностайності думок всередині своєї команди. Це

особливо стосується складних етичних питань щодо обмеження народжуваності тощо.

8. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення освітньої компоненти використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: словесні (лекція, семінар, пояснення, бесіда, дискусія); наочні (презентації); практичні (проведення і аналіз соціологічних досліджень); проведення ситуативних, рольових та імітаційних ігор. Поточна форма оцінювання: індивідуальне усне та письмове опитування; презентація командних (групових) проєктів; презентація результатів самостійної роботи.

9. КРИТЕРІЙ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять	Модульний контроль передбачає оцінку завдань по кожній темі (Теми 1-5). Оцінка виставляється як сума отриманих за кожне завдання балів (1 завдання – макс. 20 балів)	Поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять	Модульний контроль передбачає оцінку завдань по кожній темі. (Теми 6-10) Оцінка виставляється як сума отриманих за кожне завдання балів (1 завдання – макс. 20 балів)	Тренінг (Оцінка виставляється за виконане завдання)	Самостійна робота (Оцінка виставляється за виконане завдання)	Екзамен містить 4 теоретичних завдання. Кожне завдання оцінюється макс. 25 балів Оцінка виставляється як сума отриманих за кожне завдання балів

Поточне опитування під час заняття:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1–59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Підсумкова оцінка за поточне опитування кожного модуля визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих під час занять в межах кожного модуля.

Тренінг:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його використовує під час виконання завдань тренінгу, виявляє творчий підхід до виконання завдань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при виконанні окремих завдань тренінгу не вистачає достатньої глибини та аргументації його використання, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки, загалом виявляє творчий підхід до виконання завдань;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та загалом його використовує при

виконанні завдань тренінгу, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його використовує, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності, не виявляє творчого підходу до виконання завдань;

1–59 – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст завдань тренінгу, не бере участі у колективних завданнях під час проведення тренінгу.

Самостійна робота:

90–100 балів – зміст самостійної роботи повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження, свідчить про високий рівень опанування навчального матеріалу, здобувач на високому рівні виявляє творчий підхід до виконання завдань;

75–89 балів – зміст самостійної роботи в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві недопрацювання за окремими завданнями, свідчить про належний рівень опанування навчального матеріалу, здобувач належно виявляє творчий підхід до виконання завдань;

60–74 балів – поставлені завдання виконані на недостатньому рівні; наведені авторські напрацювання є загальними і слабо обґрунтованими, свідчать про недостатній рівень опанування навчального матеріалу; здобувач припускається значних помилок у виконанні завдань, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань;

1–59 балів – завдання практично не виконані; відсутні авторські напрацювання; грубі помилки у вирішенні завдань роботи, що свідчать про низький рівень опанування навчального матеріалу; здобувач не виявляє творчого підходу до виконання завдань.

Модульна робота складається із 5 *теоретичних (проблемних) завдань*. За відповідь на 1 теоретичне питання здобувач може отримати від 0 до 20 балів.

10–20 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання.

1–9 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності, відповіді на запитання нечіткі.

Екзамен – вид контролю, при яких засвоєння здобувачем теоретичного та практичного матеріалу оцінюється від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання.

Екзаменаційний білет складається з 4 *теоретичних питань*. За відповідь на 1 теоретичне питання здобувач може отримати від 0 до 25 балів.

15–25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання.

1–14 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності, відповіді на запитання нечіткі.

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

№ з/п	Найменування	Номер лекції
1.	Електронний конспект лекцій	1-10
2.	Пакет презентаційних матеріалів	1-10

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Андрусевич, А., Кузьо, І. Екологічна політика ЄС та її імплементація в Україні. Львів: Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля», 2023. 180 с. URL: <https://rac.org.ua/eu-green-policy-2023>
2. Борисенко Є., Брем С., Іванова О., Опаленик Я., Сарсадських І., Свет Є. Універсальний дизайн. Конспект лекцій. (Уклад.: Виртосу І., Іванова О.). ПРООН, 2025. 118 с. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/universalnyy-dyzayn-konspekt-lektsiy>
3. Власюк, О. С. Сталій розвиток регіонів України в умовах післявоєнного відновлення. Регіональна економіка. 2024. № 2. С. 12–25. DOI: <https://doi.org/10.15407/re2024.02.012>
4. Екосистема організацій підтримки бізнесу в Україні. Аналітичний звіт за результатами картування. Київ: Програма розвитку ООН в Україні, 2025. 152 с. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/ekosistema-orhanizatsiy-pidtrymky-biznesu-v-ukrayini>
5. Євроінтеграційні «досягнення» України за 2024 рік у довкіллевій сфері. МБО «Екологія-Право-Людина», 2025. URL: <https://epl.org.ua/eco-analytics/yevrointegratsijni-dosyagnennya-ukrayiny-za-2024-rik-u-dovkillyevij-sferi/>
6. Європейська комісія. Ukraine Facility 2024–2027: План відновлення та сталого розвитку України. Брюссель, 2024. URL: <https://ec.europa.eu/commission/ukraine-facility-2024>
7. Кухта П. Регіональна політика України у контексті Європейського зеленого курсу. Аналітична записка. Київ: Центр економічної стратегії, 2024. URL: <https://ces.org.ua/regional-green-deal-2024>
8. Лібанова, Е. М. Соціальні аспекти сталого розвитку України. Демографія та соціальна економіка. 2023. № 1. С. 7–21. DOI: <https://doi.org/10.15407/dse2023.01.007>
9. Мельник Л. Г. Екологічна економіка та сталий розвиток: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2023. 412 с.
10. Національна економічна стратегія-2030: прогрес реалізації. Київ: Мінекономіки України, 2024. URL: <https://nes2030.gov.ua/progress-2024>
11. Світовий економічний форум. Global Risks Report 2024. Geneva: WEF, 2024. URL: <https://weforum.org/reports/global-risks-2024>
12. Стратегія ЄС щодо України: підтримка регіонального розвитку та сталості. Брюссель: European Council, 2023. URL: <https://consilium.europa.eu/ukraine-strategy-2023>
13. Тулай О. І., Карпишин Н. І., Ференс Б. В. Домінанти збереження та розвитку людського потенціалу в умовах турбулентності глобального світу. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти, 2024. № 13, С. 84–98. <https://doi.org/10.31866/2616-745X.13.2024.306866>
14. Шевченко, О. С. Трансформація економіки України в умовах зеленого переходу. Економіка України. 2024. № 5. С. 34–49. DOI: <https://doi.org/10.15407/ekonukr2024.05.034>
15. Alekseyenko L., Tulai O., Artemenko L. Financial, social, and environmental dimensions of the stability of the development of the corporate sector in the context of global digital transformation. Інноваційні технології управління підприємством : моногр. / І. О. Кузнецова, А. Р. Златова, В. В. Горбатюк, та ін.; за заг. ред.: І. О. Кузнецової, О. С. Балабаш. Харків: Діса плюс, 2023. С. 113–123.
16. European Environment Agency. Europe's Climate Adaptation Progress 2023–2024. Copenhagen: EEA, 2024. URL: <https://eea.europa.eu/adaptation-2024>
17. Global SDG Index 2024: Measuring Progress towards Sustainable Development. New York: SDSN, 2024. DOI: <https://doi.org/10.1016/sdgindex.2024>
18. IEA. World Energy Outlook 2024. Paris: IEA, 2024. URL: <https://iea.org/weo2024>

19. Sachs, J. D. The Age of Sustainable Development. New York: Columbia University Press, 2024. DOI: <https://doi.org/10.7312/sachs-2024>
20. Transparency International Ukraine. Green Recovery and Anti-Corruption in Ukraine. Київ, 2024. URL: <https://ti-ukraine.org/green-recovery-2024>
21. UNDP Ukraine. Human Development Report 2024: Regional Aspects. Київ, 2024. URL: <https://hdr.undp.org/ukraine-2024>
22. UNEP. Green Recovery and Resilience in Eastern Europe. Nairobi: UNEP, 2024. URL: <https://unep.org/green-recovery-2024>
23. United Nations. Sustainable Development Goals Report 2024. New York: UN, 2024. URL: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024>